

Avdeling for komparativ medisin (AKM)	
Rutine for journalføring og dokumentasjon for arbeid med forsøksdyr	
Godkjent av: Avdelingsleder AKM	Dato: 19.09.2024
Endringer siden forrige versjon (16.03.2024): tilføyd detaljer for journalføring for forsøk med stordyr.	

1. BAKGRUNN OG FORMÅL

Forsøksdyrforskriften har krav til journalføring (§ 31), herunder krav om at det føres oversikt over følgende:

- hvor mange dyr og hvilke dyrearter som oppdrettes, anskaffes, brukes
- hvor dyrene kommer fra
- dato for ankomst og avlivning
- hvem som er mottaker
- hvor mange dyr som har dødd/blitt avlivet
- kjente dødsårsaker
- hvilket forsøk dyrene har vært brukt

Opplysningene skal oppbevares i minst fem år og på anmodning være tilgjengelig for Mattilsynet.

Videre er det krav om kort for hvert bur for smådyr som skal angi navnet på den ansvarlige for forsøket, ankomstdato for hvert dyr, dato for forsøkets start og løpende registrering av alle prosedyrer. Videre skal det angis om dyret har vært benyttet i tidligere forsøk, med angivelse av startdato for første forsøk. Sebrafisketanke er merket med en unik tank ID, som er knyttet til all relevant informasjon: navnet på den ansvarlige for forsøket, ankomstdato for hvert dyr, dato for forsøkets start og løpende registrering av alle prosedyrer.

Hensikten med denne rutinen er å sikre at regelverkets krav til journalføring oppfylles og overholdes ved AKM.

2. FRAMGANGSMÅTE

A. Oversikt over godkjente forsøk, og godkjent antall, bestilling og anskaffelse av dyr

Hva som registreres	Utføres av:	Beskrivelse
Forsøk	Forsøksansvarlig	- Søknad om forsøk som faller inn under forsøksdyrforskriften skal sendes i FOTS - Søknad om <i>in vitro</i> forsøk skal sendes inn på angitt skjema (vedlegg 1)
Forsøkets prosjektnummer til bruk i	Avdelingsleder AKM	Når et forsøk er godkjent av Mattilsynet, eller et <i>in vitro</i> forsøk er godkjent av avdelingsleder, tildeles forsøket et <u>firesifret prosjektnummer</u> for registrering i Dyredatabasen på AKM

dyredatabasen på AKM		- De to første sifrene i prosjektnummeret er et løpende nummer som følger antall forsøk godkjent aktuelt år. De to siste nummer angir året forsøket er godkjent Eksempelvis: det første forsøket som ble godkjent i 2024, fikk prosjektnummer: 01/24. - Forsøket føres inn i årslisten for godkjente prosjekt som ligger på fellesområdet (Teams «FOTS godkjente prosjekter») Årslisten angir prosjektnummer, navn på ansvarlig forsker, FOTS id, hvilken institusjon/avdeling/institutt/ forsøksansvarlig tilhører, dyreart, totalt antall dyr, og utløpsdato for godkjenning. - Opplysning om forsøkets prosjektnummer, hvor mange dyr, antall av ulike dyrearter og/eller stammer som forsøket er godkjent for, sendes til avdelingsingeniør AKM med ansvar for registrering i Dyredatabasen på AKM. - Opplysning om forsøkets prosjektnummer sendes til forsøksansvarlig med informasjon om at nummeret skal brukes ved bestilling av dyr. - Dersom et forsøk får godkjent utvidelse i godkjenningsperiode og/eller antall dyr, eller et forsøks godkjenning trekkes tilbake, skal årslisten oppdateres og beskjed sendes avdelingsingeniør AKM for oppdatering av Dyredatabasen
Registrering av forsøket i Dyredatabasen på AKM	Avdelingsingeniør AKM	- Nytt forsøk registreres i dyredatabasen med prosjektnummer som referanse og følgende registreres: dyreart, totalt antall dyr godkjent i forsøket, antall dyr av ulike arter og/eller ulike stammer godkjent i forsøket, samt utløpsdato for forsøkets godkjenning - Oppdateringer i godkjenningsperiode, antall dyr mv. legges inn i Dyredatabasen etter mottak av skriftlig beskjed fra Avdelingsleder AKM, samt at det oppdateres når det bestilles dyr (se nedenfor).
Bestilling av forsøksdyr fra leverandør	Forsøksansvarlig	- Bestilling av forsøksdyr skal gjøres online via nettskjema Bestilling av forsøksdyr. - Bestillingsskjema skal være fullstendig utfyllt, inkludert med ønsket leverandør, barriere hos leverandør, fullstendig navn på stamme, antall, vekt/alder, kjønn mv., samt utløpsdato for forsøket og hvor mange dyr som allerede er brukt i forsøket. - Skjema skal sendes til AKM innen de frister som er angitt på skjemaet
Bestilling av forsøksdyr fra leverandør	Avdelingsingeniør AKM med ansvar for dyrebestillinger	- Ved mottak av bestilling fra forsøksansvarlig, sjekkes Dyredatabasen, herunder at forsøket har gyldig godkjenning, at dyreart/stamme stemmer, og at det gjenstår dyr av aktuell art/stamme på forsøket - Dersom leveransen er fra en ny leverandør, ny stamme og/eller ny barriere hos leverandør, skal Avdelingsleder AKM konfereres for sjekk av mikrobiologisk helsestatus fra aktuell barriere hos leverandør - Ved feil/mangler i bestillingsskjema (f.eks. godkjenning utløpt; ingen resterende dyr igjen på forsøket o.l.) sendes tilbakemelding til ansvarlig søker. - Dersom alt er i orden, sendes bestilling til leverandør på fastlagt skjema. Bestillingsskjema arkiveres og oppbevares i min. 5 år.

		• Ordrebekreftelse med leveringsdato/tidspunkt mottas fra leverandør og sjekkes opp mot bestilling for å se at alt er riktig • Dersom det er problem med levering (forsinkelser, at leverandør ikke har dyr i aktuell vekt/alder e.l.) sendes beskjed til forsøksansvarlig • Dyredatabasen oppdateres i forhold til bestillingen (ankomstdato, antall dyr/stamme)
Bestilling av forsøksdyr fra leverandør	Avdelingsleder AKM	• Sjekker mikrobiologisk helsestatus hos leverandør
Forberedelse for mottak av dyr	Avdelingsingeniør AKM med ansvar for bestilling	• Burkort klargjøres og skrives ut når ordrebekreftelse på bestilling er mottatt. Tankregistrering og tanketiketter skal utarbeides når ordrebekreftelse er mottatt fra leverandøren. Se punkt B nedenfor vedrørende krav til burkort for smådyr og sebrafisk tankregistreringene
Mottak av dyr	Dyreteknisk personale AKM som har ansvar for dyremottak aktuell uke	• Fraktbrev arkiveres og oppbevares i minimum 5 år • Ankomst registreres på romliste, se nedenfor vedr. romlister, samt «Rutine for mottak av forsøksdyr».

B. Krav til innhold, føring og arkivering

B.1. Smågnagere burkort

- Alle bur skal ha burkort
- Alle som arbeider med dyrene har ansvar for at burkortene føres og oppdateres
- Burkortene er dyrets journal og skal følge dyret/være sporbart til dyret så lenge dyret er ved AKM
- Det skal brukes standardkort på AKM som skal inneholde følgende informasjon:
 - Dyreart
 - Stamme
 - Kjønn
 - Alder/vekt ved ankomst
 - Antall dyr
 - Navn på bruker
 - Avdeling/institutt bruker tilhører
 - Telefonnummer til bruker
 - Prosjektnummer
 - Forventet oppstallingstid
 - Ankomstdato (eller fødselsdato ved avl)
 - Navn på leverandør
 - Løpende registreringer av alle prosedyrer/livshendelser/tiltak/avlivnings-dødsdato

Eksempel på burkort for mus:

 AVDELING FOR KOMPARATIV MEDISIN		MUS		År 2020
Stamme C57Bl/6J	Kjønn ♂	Alder/Vekt 6 uker	Antall 4	
Avd./Inst. IMB	Prosjekt nr. 01/20	Oppst.tid 10 uker	Ankomst dato 01.02.2020	
BRUKER: Kari Nordmann		Tlf. 90XX90XX	Leverandør Charles River	

Eksempel på burkort for rotte:

 AVDELING FOR KOMPARATIV MEDISIN		ROTTE		År 2020
Stamme Wistar	Kjønn ♂	Alder/Vekt 250 g	Antall 2	
Avd./Inst. IKM	Prosjekt nr. 03/20	Oppst.tid 4 uker	Ankomst dato 15.03.2020	
BRUKER: Ola Nordmann		TLF 90X30X00	Leverandør Charles River	

- Skrivefeltet på burkortet for dyr i forsøk skal inneholde følgende informasjon:
 - Startdato for forsøk
 - Løpende registrering av alle prosedyrer, livshendelser, og tiltak
 - Dersom dyret har vært brukt i et tidligere forsøk (gjenbruk) skal det angis prosjektnummer på tidligere forsøk
 - Henvisning (med dato) til protokollbok dersom man ønsker å skrive mer utfyllende informasjon
 - Henvisning til skåringsskjema dersom dette skal benyttes, med angivelse av dato for oppstart og avslutning av skåring
 - Henvisning til tidligere burkort dersom det lages nytt burkort hvis det første er fullskrevet eller dyret flyttes til et annet bur.
 - Avlivningsdato eller dødsdato (dersom funnet død)
- Dersom det finnes døde dyr i et bur, skal «Rutine ved funn av døde dyr» følges. Dødsdato skal angis på burkortet.
- Når dyr i et bur avlives (eller finnes død) eller dyr flyttes fra buret, må antallet dyr på burkortet justeres. Dette er svært viktig for å unngå at man tror at noen dyr er «blitt borte»/er rømt.
- Det kan føres løpende informasjon i skrivefeltet både på framsiden og baksiden av burkortet

- Dersom det skrives på baksiden av burkortet, skal det markeres med % på framsiden (slik at man vet at det står informasjon på baksiden)
- Dersom et burkort blir fullskrevet, skal det lages nytt kort med henvisning til tidligere burkort. Det fullskrevne burkortet skal legges i arkivboksen for burkort på oppstallingsrommet fram til alle dyrene i buret er avlivet.
- Dersom dyr/bur flyttes til et annet rom skal også arkiverte burkort medbringes til arkivboks i nytt oppstallingsrom.
- Når alle dyr i buret er avlivet, skal burkortene flyttes fra arkivboks på dyrerom til arkivboksene for burkort som står på kontoret inne på smådyr (rom 322).
- Alle burkort skal arkiveres i minst 5 år. Burkort skal ikke kastes!

B.2 Sebrafisk tankregistrering

- Alle tanker/akvarier må merkes med et unikt identifikasjonsnummer som er knyttet til tankregistreringene i et digitalt styringssystem.
- Tankregistrene inneholder informasjon om:
 - Stamme
 - Generasjon og informasjon om innavlsstatus
 - Antall dyr per tank
 - Kjønn (i tilfelle reproduserende fisk)
 - Alder/fødselsdato
 - Siste gyting
 - Avlivningsdato eller dødsdato (hvis fisken er funnet død)
 - Navn på forsøksansvarlig/bruker
 - Avdeling/institutt bruker tilhører
 - Telefonnummer til bruker
 - AKM prosjektnummer
 - Forventet oppstallingstid
 - Ankomstdato (eller fødselsdato ved oppdrett på AKM)
 - Navn på leverandør
 - Løpende oversikt over alle prosedyrer/livshendelser/handlinger
 - Startdato for når forsøket startet
 - Hvis dyret tidligere har vært brukt i et annet forsøk (en annen FOTS), skal prosjektnummeret til det forrige forsøket oppgis.
 - Henvisning til skåringsskjema når dette brukes, inkludert dato for når skåringen startet og ble avsluttet.
- Alt personell som håndterer dyr og utfører prosedyrer har plikt til å oppdatere journalen dersom det skjer endringer.
- Tankjournalen er dyrets journal og skal følge dyret/være sporbar til dyret så lenge dyret er oppstallet på AKM.
- Ved funn av død fisk skal prosedyrene i "Rutine ved funn av døde dyr" følges. Dødsdato skal noteres i journalen for hver enkelt tank/akvarie.
- Når et dyr blir avlivet, funnet dødt eller flyttet til en annen tank, må antall dyr i tanken korrigeres.

- Alle tankjournaler skal arkiveres i minst 5 år. Tankeregistreringer skal ikke fjernes/slettes fra styringssystemet!

B.3. Stordyr journal og dokumentasjon

- Alle rom skal ha journal for dyrene
- Alle som arbeider med dyrene, har ansvar for at journal føres og oppdateres
- Journalen skal følge dyret/være sporbart til dyret så lenge dyret er ved AKM
- Journalen skal inneholde følgende informasjon:
 - Dyreart
 - ID-nr (øremerke nr.)
 - Kjønn
 - Alder ved ankomst
 - Vekt ved ankomst
 - Navn på bruker
 - Avdeling/institutt bruker tilhører
 - Telefonnummer til bruker
 - Prosjektnummer
 - Forventet oppstallingstid
 - Ankomstdato
 - Navn på leverandør
 - Løpende registreringer av alle prosedyrer/livshendelser/tiltak/avlivnings-dødsdato

- Skrivefeltet på journalen for dyr i forsøk skal inneholde følgende informasjon:
 - Startdato for forsøk
 - Løpende registrering av alle prosedyrer, livshendelser, og tiltak
 - Henvisning til skåringsskjema dersom dette skal benyttes, med angivelse av dato for oppstart og avslutning av skåring
 - Henvisning til andre eller ekstra dokumenter med tillegsinformasjon om prosedyrer, hendelser, om dyr er flyttet til annet oppstallingrom mm.
 - Avlivningsdato
- Det kan føres løpende informasjon i skrivefeltet både på framsiden og baksiden av journalen. Dersom det skrives på baksiden av journalen, skal det markeres med % på framsiden.
- Når dyrene flyttes til operasjon må dato og tidspunkt noteres i journal.
- Når et dyr er avlivet, skal journal flyttes til arkiv på rom A07.320.
- Alle journaler skal arkiveres i minst 5 år. Skal ikke kastes!

C. Protokoll på oppstallingsrom

- På hvert dyrerom skal det til enhver tid være en bok der man kan skrive mer utførlig om observasjoner, tiltak og annen viktig informasjon/kommunikasjon
- Alle involverte kan notere i protokollen, herunder brukere, dyreteknisk ansatte ved AKM, og avdelingsleder AKM
- Boken skal brukes av avdelingsleder AKM (PMSK/veterinær) ifm. med tilsyn
- Når protokollen er fullskrevet, erstattes den av ny bok og den gamle boken arkiveres i minimum 5 år på kontoret på smådyr (rom 322), for sebrafisken på rom D7.210
- Det er ikke protokollbok for stordyr, all informasjon her angis direkte på dyres journal.

D. Skåringsskjema

D.1 Smågnagere

- I noen forsøk er det krav om utvidet tilsyn i forbindelse med forsøk, herunder utfylling av skåringsskjema
- Det er bruker som er ansvarlig for å fylle ut slikt skåringsskjema med mindre annet er skriftlig avtalt med AKM (jfr. «Rutine for organisering og ansvar ved tilsyn med dyr») med mindre annet er skriftlig
- Skåringsskjema skal ligge tilgjengelig i perm på dyrerommet og skal ikke tas ut fra rommet så lenge krav til skåring er påkrevd
- Det skal angis på burkortet dato for oppstart og avslutning av skåring
- Bruker er ansvarlig for å arkivere skåringsskjema i minimum 5 år

D.2 Sebrafisk

- En avlsplan og dokumentasjon for utført avl brukes til å holde oversikt over de stammer og for å sikre at innavl unngås ved fornyelse av en stamme.
- Løpende registreringer av alle aspekter knyttet til avl skal registreres i tankjournalene i forvaltningssystemet, inkludert paring, avlssuksess, genotypeprøvetaking osv.
- Forsøksspesifikk skåring skal registreres enten lokalt eller i styringssystemet. Bruker er ansvarlig for å arkivere skåringsskjema i minimum 5.

D.3 Stordyr

- I noen forsøk er det krav om utvidet tilsyn i forbindelse med forsøk, herunder utfylling av skåringsskjema
- Det er ansvarlig søker som er ansvarlig for å fylle ut slikt skåringsskjema med mindre annet er skriftlig avtalt med AKM (jfr. «Rutine for organisering og ansvar ved tilsyn med dyr»)
- Skåringsskjema skal ligge tilgjengelig sammen med journal. Og skal framvises ved forespørsel fra PMSK.
- Det skal angis på journal dato for oppstart og avslutning av skåring.
- Bruker er ansvarlig for å arkivere skåringsskjema i minimum 5 år.

E. Avlsprotokoll

- I rom der det avles dyr skal det være en egen bok/digitalt system med avlsprotokoll
- Det skal være én bok/protokoll for hver stamme som avles i rommet
- All informasjon knyttet til avl, herunder parringer, fødsler, skilling av unger, prøvetaking for genotyping m.m. skal føres løpende i protokollen
- Avlsprotokollene skal arkiveres i minimum 5 år

F. Romlister for dokumentasjon av tilsyn og stell

- Alle rom med dyr skal ha romliste som henger ved døren utenfor rommet hvor tilsyn og stell skal dokumenteres ved avkryssing og signeres
- Det er det dyretekniske personalet ved AKM som har ansvaret for å fylle ut listene ifm. daglig tilsyn og stell
 - Ny romliste lages hver måned
 - Romlistene skal arkiveres i minimum 5 år

Eksempel på romliste for smådyrrom, gnagere som akklimatiseres oppstalles i samme rom:

AMK(Avdeling for Komparativmedisin)
Det helsevitenskapelig fakultet

DYRESLAG: ROTTE _____ BRUKER/AVD: _____

DYREROM : 322 APRIL ÅR:2017 _____

18.11.96/uito/imb/tao												
ANMERKNING	DAG	DATO	RUND- VASK	REOL/ LOKK	FØR- BOTTE	FLASKE SKIFT Antall	BUR	MOPP	FOR OK eller antall påfyll	VANN OK eller antall påfyll	Sjekk vann og mat ettermidd.	SIGN.
	L	1										
	S	2										
	M	3										
	T	4										
	O	5										
	TO	6										
	F	7										
	L	8										
	S	9										
	M	10										

G. Ukentlig dyreregistrering

- Alle dyr/bur/fisketanker i avdelingen skal telles opp én gang ukentlig (normalt på fredag)
- Det er det dyretekniske personalet på AKM som har ansvar for å utføre dyreregistrering
- Hensikten er å ha oversikt over antall bur ift. ukeplanlegging og fakturering av brukere
- Det benyttes standardskjema for registrering, her eksempel for registrering av dyr/bur/akvarier:

AVD. FOR KOMPARATIV MEDISIN. DET HELSE VITENSKAPELIGE FAKULTET

DYREART: ÅR: UKE:

BRUKER AVD.	DYREART	PROSJEKT NR	ANTALL BUR/AKVARIE	ANTALL ENGANGSBUR	ROM NR	SIGN

H. Obduksjonsprotokoll

- Smågnagere som blir uventet syke og avlives der det er tvil om hva som forårsaket tilstanden eller dyr som finnes døde i bur skal obduseres
- Ved behov kan stordyr bli obdusert.

- Ved funn av døde dyr skal særskilt rutine følges («Rutine ved funn av døde dyr»)
- Obduksjonsprotokoll og evt. prøvesvar fra analyselaboratorier skal arkiveres i minst 5 år.

I. Bestilling av teknisk bistand ved forsøk

- Ansatte ved AKM kan gi teknisk bistand til forsøk (og ved avl) slik som blodprøvetaking, øremerking/genotyping, gi smertestillende, avlivning/prøvetaking o.l.
- Det er forsøksansvarlig som har ansvar å bestille slikt arbeid via nettskjema [Bestilling av teknisk arbeid / Ordering of technical assistance](#).
- Når AKM mottar bestilling skal det kontrolleres at angitte prosedyrer er godkjent i forsøksprotokollen og forsøksansvarlig skal ha skriftlig tilbakemelding om hvorvidt arbeidet kan utføres (jfr. «Rutine for organisering og ansvarsforhold ved tilsyn»)

J. Bruk og protokollføring av reseptbelagte legemidler

- Alle reseptbelagte legemidler skal rekvireres av Avdelingsleder AKM (veterinær)
- Det skal være en bok som oppbevares på kontoret på smådyr (rom 322) der inntak og uttak av reseptbelagte legemidler skal protokollføres. For stordyr oppbevares denne i korridor A.07.320.
- Brukere som skal ha ut legemidler til bruk i forsøk skal bestille dette via nettskjema [Bestilling av teknisk arbeid / Ordering of technical assistance](#)
- De dyreteknisk ansatte ved AKM har ansvar for å ajourføre legemiddelprotokollen ved inntak/uttak av legemidler
- Protokollen skal arkiveres i minimum 5 år

3. VEDLEGG

Vedlegg 1: Søknadsskjema for *in vitro* forsøk

VEDLEGG 1

Avdeling for komparativ medisin
Det helsevitenskapelige fakultet
UNIVERSITETET I TROMSØ

Søknad om tillatelse til å utføre in vitro forsøk

Ansvarshavendes ref. nr. :

1. Opplysninger om søkeren

Navn og stilling:	Arbeidsstedsadresse:	Tlf.: Fax.: e-postadresse:
Tidligere erfaring med tilsvarende forsøk og dyreart:	Gjennomgått kurs i forsøksdyrlære:	Vurder praktisk kompetent til å forstå avlivning med angitt dyreart og metode?
Ja Nei	Ja Nei	Ja Nei

2. Oppgi forsøkets arbeidstittel og gi en kort redegjørelse for hensikt:

3. Dyreart, kjønn og antall:

4. Dato (til-fra mnd. og år):

5. Avlivningsmetode (ved medikamentell avlivning, angi administrasjonsmåte, medikament og dose):

6. Andre opplysninger/merknader

Avvik fra søknaden skal forelegges avdelingsleder AKM.

Sted og dato:

Søkerens underskrift:

Godkjent (dato, underskrift avdelingsleder AKM):